مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندۀ مضمون میباشد، عقیدۀ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

محمد ایاز نوری ۲۰۲۵/۰۵/۰۶

شخصیت ای زیر سوال عبدالاحد مایار وردگی

در دریچه نظر سنجی سایت (آریانا افغانستان) ۲۵ اپریل یک شخص بنام هزاربیک، بار دوم است که از یکی از منسوبین خاندان «مایار» آقای احسان الله مایار راجع به کاکای ایشان سوال می کند، که « محترم مایار صاحب [منظور احسان الله مایار است] در چگونگی این که مرحوم مایار صاحب چطور توانست شاه امان الله خان را شخصا به هندوستان برساند و خود بعد از ۹ ماه معتمد خاص شاه نادر خان گردد حرف گفتن ندارد, چپ است. هر ابجد خوانی سیاسی میتواند حدس بزند که چنین عمل در حالات پادشاه گردشی اب از دم شمشیر خوردن است و یا هم داشتن و برخوردار بودن پشتوانه قوی تر از دو شاه.» اما جواب نمیگیرد. این موضوع این قلم را کنجکاو ساخت تا پیرامون آخرین وزیر داخله دولت با استقلال و خدمتگار امانیه کم و تُم فکر کنم، که این شخص چه سوابق دارد و بلاخره بعد از چنین انقلابات ویرانگر بالخصوص بعد انجام سفر تاریخي شاه امان الله غازی (رح) به ۱۲ کشور آسیایی و اروپا، که درین ۸ ماه غیابت اعلیحضرت غازی، این عبدالاحد خان مایار والي ولایت نهایت حساس و مهم مشرقی بوده و شخص مشکوک دیگر بنام محمد گل خان مهمند قوماندان قشله عسکری مشرقی بوده است. شروع اغتشاش شینوار و در ماه قوس ۱۳۰۷ش حمله یک غایله دزد تحت سردمداری حبیب الله بچه سقا از سمت شمال کابل، بلاخره موفق شدن این دوشمنان ملت افغان تحت رهبری ماهرانه انگلیسها در ۲۷ جدی و تصرف ارگ کابل می باشد. در حالیکه این شخص مایار منحیث وزیر داخله دولت، مسوول درجه یک تامین امنیت پایتخت بوده است. اینکه این آقا کی هست و چطور و با کدام هنر و زرنگی خاص اش در نقش مار خطرناک در آستین آن شاه نیکدل و خیر خواه افغانستان ای ما، خود را جای داده بود، مختصر تحقیق می کنیم.

۵۸. غازی امان الله خان از بمبئی بطرف ایتالیا حرکت میکند، از چپ به راست عنایت الله خان، شاه امان الله خان ضیا همایون و عبدالهادی خان داوی

(از قاموس بایوگرافی افغانستان)

«عبدالاحد مایار پسر قاضی غلام، متولد ۱۸۸۰م غلجایی اسمعیل خیل وردگ است.از ۱۹۰۹-۱۹۱۶م در دربار امیر حبیب الله خان عشرمشر وعرض بیگی بود. در ۱۹۱۹م به اتهام دست داشتن در واقعه قتل امیر حبیب الله خان همراه با برادرش زندانی و تبعید شد، مگر برائت حاصل و در سال ۱۹۲۲م یاور اعلیحضرت امان الله مقرر گردید. هنگام سفر اروپایی شاه امان الله والی ولایت مشرقی بود. در نومبر ۱۹۲۸م به حیث وزیر داخله دولت امانی توظیف شد.زمانیکه امان الله خان از کندهار برای اعاده سلطنت مبارزه را آغاز کرد، وی از شاه حمایه کرد و بعد از خروج امان الله خان از کشور می ۱۹۲۹م وی را تا شهر بمبی همراهی کرد و سپس به فارس رفت. دسمبر ۱۹۲۹ واپس به افغانستان آمد.

در ۱۹۳۰م زمان پادشاهی نادر خان رئیس شورای ملی مقرر شد. در ۱۹۳۱ رئیس تنظیمه ولایت فراه، ۱۹۳۲-۱۹۳۳ بار دیگر رئیس شورای ملی، در ۱۹۳۳م همراه با صدراعظم هاشم خان از شمال کشور دیدن کرد، از ۱۹۳۴-۱۹۳۶م رئیس شورای ملی.»

عبدالاحد خان مایار وردگی

البته عبدالاحد مایار در زمان قدرت نادر خان رئیس تحقیق و محاکمه شخصیت های مهم دولت امانی به جُرم خیانت؟ به امان الله غازی تحت رهبری نادر شاه ای سراپا منافق و سادیست نیز بوده است، یعنی آقای احد مایار معتمد ترین و نازدانه ترین کس نزد خاندان حاکم شده بعد از دوره ۹ ماهه انتقالی بچه سقا بوده است.

اولین عمل عبدالاحد خان مایار وردگی بر ضد شاه امان الله غازی

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

از کتاب (نشیب و فراز خانواده سردار یحیی خان از تبعید تا سلطنت) مولف سید عبدالله کاظم، با اقتباس از سراج التوارخ جلد سوم صفحه ۶۳۳ تالیف فیض محمد کاتب هزاره:
عبدالاحد خان مایار پس قتل شدن امیر حبیب الله خان به نصر الله خان منحیث امیر جدید بر ضد وکیل سلطنت عین الدوله امان الله خان بعیت میکند. «امیر نصر الله، عبدالاحد خان را مامور فرمود که تیلفون جلال آباد و کابل را قید کند که کسی از وقوع این واقعه [قتل امیر حبیب الله خان] به دارالسلطنه خبر ندهد.»
حال ببینیم امانیست سر بکف مورخ شهیر میر غلام محمد خان غبار در کتاب تاریخ خویش در باره این شخص چه درج کرده است:
«شاه امان الله با ۱۴ هزار لشکر قندهاری ۶ حمل ۱۳۰۸ش بسوی کابل مارش نمود، پیشدار این سپاه عبدالاحد مایار وردگی بود. جلد ۱ صفحه ۸۳۳. [در غزنی حمل ۱۳۰۸ش] قطع نظر از عوامل مخفی اشخاصیکه علناً شاه را در چاه می انداختند، عبارت بودند از عبدالاحد مایار وردگی وزیر داخله، احمد علیخان لودی والی و سفیر اسبق و رئیس اردو در آینده، یعقوب جان وزیر دربار و غیره. جلد ۲ صفحه ۶»
حال ببنیم امانیست دیگر سر بکف جرنیل یار محمد خان وزیری در باره این مایار مشکوک چه را درج کرده است:
از کتاب «تاریخ استقلال و نجات افغانستان، صفحه ۱۷۱»، تحت عنوان : (تبسم سیاسی وزیر صاحب عبدالاحد خان وردگ)
"در پهلوی خاطرات تلخ و شیرین زندگی من، خنده و تبسم وزیر صاحب داخله عبدالاحد خان وردگ که برای سپردن پانزده فرامین اعلیحضرت امان الله خان مامور شده بود، در همان لحظه به طور شوخی خنده کرد و گفت: «نمی دانم که اعلیحضرت امان الله خان در همه افغانستان بر شما باور کرده است و از شما در گرفتن سلطنت خویش مطالبه کمک پیروزی نموده؟.» وزیر صاحب که چند لحظه مهمان من بود و از طرف دیگر نماینده کسی بود که در دوست داشتن او ما جان و مال خود را قربانی کرده بودیم، از روی احترام از جواب قاطع خود داری کردم، فقط قدری برایش یاد آوری نمودم، که اعلیحضرت یک شخصیت شجاع و قهرمان است. شجاعان، قهرمانان و دلیران را دوست دارند و مهربانی و نیکبختی خداوند متعال بر ماست که یک اولی الامر بزرگ از یک دهاتی ضعیف و بی نام و نشان یاد آوری میکند و قابل توجه اش است. وزیر صاحب ساعت ۱۱ همان شب از ما رخصت شد و با افراد نظامی بسوی قلات حرکت کرد. واقعاً که ما خیمه نشینان خیمه های سیاه و باشندگان کوه های بلند، مفهوم و معنی تبسم سیاسی را نمی دانستیم و نه هم متوجه آن بودیم، چون نیات ما در باره خاک و مردم خود پاک بود و دلهای ما برای اولی الامر مملو از اخلاص بود.ما امید مال و مقام را نداشتیم و مفهوم آن تبسم سیاسی را آن وقت دانستم که محرک و محصل استقلال افغانستان اعلیحضرت غازی امان الله خان در غزنی از دست چند خانواده کوچی سلیمانخیل شکست خورد و به اطراف آن قهرمان مانند وزیر صاحب داخله، مشاورین و هر کاران توانستند که در ترک کردن خاک پدری افغانستان عزیز در تصمیم و اراده أن قهرمان تغیر آوردند. آنها [مایار و سایر خاینین و گماشتگان انگلیس] به این پیروز نشدند که بجای ترک کردن وطن، قناعت محکم سازی سنگر را در شاه جوی و مقر برای او [شاه امان الله] بدهد و یا به یاد او بیاورد که با غندِ مشر یار محمد خان مریانی دسته دسته از عساکر شجاع اقوام وزیرستان و جوانان قبایل برای کمک و پیروزی او بسوی غزنی در حال حرکت اند."
به تحلیل این قلم، خنده معنی دار و اصلاً حسادت و سراسیمگی وزیر عبدالاحد خان در مقابل یک امانیست ای با عمل بیجا نبوده، این شخص زیرک و وابسته بجای غیر، همان وقت درک کرده بوده که در رگ رگ این یارمحمد خان خون وزیرستان ای تاریخی در جریان است، مبادا که این شخص ارگ کابل را ذریعه شیران وزیری اش واپس از بچه سقا برای آمر مافوق اش تصاحب کند، چنانچه همان طور شد که ۲۰ میزان ۱۳۰۸ش ارگ شاهی کابل تحت قوماندانی همین عسکر سراپا شهامت و خود گذری عساکر قهرمان وزیرستانی اش، برای دو باره پادشاه شدن امان الله غازی، تسخیر شد، بناً تشویش وزیر مذکور که ظاهراً با تبسم و خنده آنرا در مقابل یار محمد خان تمثیل نموده بود، بیجا و بی مورد نبوده است.
نقطه اخیر درین نوشته ام، همانا بدرقه کردن غازي امان الله در عقب کشی از غزنی تا شهر بمبیی هند برتانوی توسط همین عبدالاحد خان است. البته در روایتی من خواندم که امان الله غازی هنگام خروج از خاک افغانستان از امانیست عبدالهادی خان داوی خود خواسته بود تا با ایشان تا بمبیی برود. در عکس تاریخی و غم انگیز که نگارنده از کتاب (بازنگری دوره امانی و توطئه های انگلیس، مولف دوکتور عبدالرحمن زمانی)، گرفتم، دو شخصیت دیگر سردار عنایت الله خان برادر غازی امان الله که بعد سقوط دولت امانیه و پادشاهی سه روزه خود ایشان، هیچگاه اجازه عودت به کشور برای ایشان داده نه شد و در همان ایران وفات نمود، و آقای ضیا همایون با داوی صاحب معلوم میشوند. حال سوال مهم برایم این است که چطور امانیست داوی بعد بازگشت بوطن توسط خاندان حاکم شده

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارئ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

نادری گرفتار و مدت ۱۳ سال زجر زندان و زنجیر را کشید، لاکن عبدالاحد خان مایار وردگی یکی از نازدانه های نادر شاه ای خونخور گشته در مقام های حساس و مهم حکومت با خاطر جمعی کامل بسر برد...؟!.
در ختم این نوشته باید بگویم که کسیکه از پوهنتون فتنه افروزی فرنگیان با دیپلوم عالی فارغ شده باشد، و کسیکه کارخانگی خویش در آن آوان خطرناک افغانستان ای مظلوم ما، برای انگلیس بطور احسن انجام میداد، آسان میتوانست، آب از دم شمشیر را نوش جان کند.

ختم

مطالب نشر شده از **محمد ایاز نوری** در پورتال افغان جرمن آنلاین

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارئ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ